

SISZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egy évre ..... 16 k.
Félévre ..... 8 k.
Három hónapra ..... 4 k.
Külföldön kézhez hordva:
Egy évre ..... 20 kor.
Félévre ..... 10 kor.
Három hónapra ..... 5 kor.
Idegen postán szállítva:
Egy évre ..... 24 kor.
Félévre ..... 12 kor.
Három hónapra ..... 6 kor.
Egyes szám ára 8 fillér

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 91. szám.

Nagyvárad

Csütörtök, 1916 április 20.

Trapezuntot elfoglalták az oroszok pétervári jelentés szerint.

Budapest, április 19. (Saját tudósítónktól.) A pétervári távirati iroda április 19-iki hivatalos jelentése így szól:

Trapezuntot elfoglaltuk.

Sikerese aknarobbantásunk.

Orosz hadszíntér. Budapest április 19. (Hivatalos.) Tarnopoltól északnyugatra eredményesen felrobbantottunk egy aknát és megszálltuk a tölcser nyugati szélét. Egyébként nincs nevezetesebb esemény.

A Col di Lanán folynak a harcok.

Olasz hadszíntér. Budapest, április 19. (Hivatalos.) A Col di Lanán még folyamatban levő harcoktól eltekintve nem fejlődtek ki jelentős események.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, április 19. (Hivatalos.) Nincs esemény. Höfer.

A németek elfoglalták a haudromonti kőbányát.

Berlin, április 19. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér. Csapatunk a Maastól keletre tegnapelőtti sikerünket betetőzve ma éjjel elfoglalták Haudromont majortól délre levő kőbányát. A védőcsapat nagy része az elkeseredett szuronyharcban elesett. Több mint 100 embert fogtunk el és több gépfegyvert zsákmányoltunk. Thiaumont erdő majortól északnyugatra az új német vonalak ellen intézett támadás megghiúsult. Kisebb ellenséges gyalogosztagokat, melyek az arevonál különböző helyein megkisérelték, hogy árkaikhoz közelebb jussanak, gyalogsági és kézigránát tüzzel visszavertünk.

Német előőrsök Combres magaslaton benyomultak az ellenséges állásba és egy tisztet és 76 főnyi légénységet foglyul ejtettek.

Keleti hadszíntér. Az arevonál északi részén élénkebb tüzérségi és előőrsi tevékenység.

Balkán hadszíntér. Lényeges esemény nem történt. (Min. eln. sajtóosztály.)

A semlegesek elleni blokád elhalasztása.

Budapest, április 19. (Saját tudósítónktól.) Magdeburgból táviratozzák: Lyoni jelentés szerint az antant a semleges államok elleni blokádát május elsejére halasztotta.

Az antant képviselők romániai útja elmaradt.

Budapest, április 19. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Francia és angol képviselőknek Romániába tervezett útja elmaradt.

Wilson a buvárhajó háború megszüntetését követeli.

Zürich, április 19. A Reuter-ügynökség jelenti Newyorkból: Az „Eveningpost“ washingtoni tudósítója fenntartja azt az értesülését, hogy a Németországhoz intézendő jegyzéknek ultimátum jellege lesz. Ebben azt követeli, hogy Németország teljesen szüntesse meg a tengeralattjáró háborút. Ha Németország erre nem hajlandó, meg fogják szakítani a diplomáciai érintkezést.

Görögország és az antant.

Budapest, április 19. (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik: A görög minisztertanácsban tárgyalta az antant hatalmak azon kérelmét, hogy a szerb csapatokat görög vasutakon Szalonikiba szállítsák. A minisztertanács Szkuludisz miniszterelnök indítványára ebben az ügyben a végleges döntést elhalasztotta.

Szalonikiból jelentik: Sarrail tábornok egy görög lap megjelenését betiltotta és szerkesztőjét haditörvényszék elé állította.

A franciák titokban akarják tartani a német támadásokat.

Budapest, április 19. (Saj. tudósítónktól.) A Havas ügynökség jelenti: A francia lapokat utasították, hogy igyekezzenek a német akcióknak a Verdunnál való gyengüléséről írni, ellenben cáfolniuk kell a németek újabb heves támadásainak megkezdését.

Markovits és Weinberger cég tavaszi újdonságai

megérkeztek és pedig: felöltők, blousok, pongyolák, alsó szoknyák leibchenek, férfi és női fehérneműek, valamint vásznak, divatkelmék és selymek. Közismert női szabósága a legdivatosabb costumöket a legelőnyösebb árban készít. Telefon 9-011

Gróf Széchényi Miklós a Vörös-Keresztért.

Képkiallítás a püspöki palotában.

A háborus jótékony céljaira legközelebb megnyitja termeit gróf Széchényi Miklós püspök, akinek családjában többen a műkedvelőnél sokkal magasabb tehetséggel, igazi hivatottsággal bírnak az ecsettel. Gróf Erdődy Gyuláné, szül. Széchényi Emilia grófné Vasvörösvárról küldött mintegy félszáz festményt, gróf Széchényi Jenő vagy tized, gróf Erdődy Lajos néhány humoros rajzot küldött, amelyeket Kleisner Oszkár müncheni festőművész néhány érdekesség rajza egészít ki. Ezeket a képeket a főúri művészek — a müncheni festővel egyetemben a Vörös-Kereszt céljaira ajánlották föl: a vásárló közönség minden fillére a hadsegítés nemes céljaira jut.

S ez a jövedelem előreláthatóan tetemes lesz, mert hiszen a képek valóban művészi értékűek; árukat a lehető legjutányosabbra szabják meg, ami mind nagyban elő fogja mozdítani a vételkedvet. Az is előrelátható, hogy a püspöki palota felé valószínűségi népvándorlás rajlik majd június első napjaiban, mert a művészi látványosságon kívül a Vörös-Kereszt rendezősége gondoskodott arról is, hogy a kiállítás mind a négy napján külön művészi élvezete legyen a közönségnek s a gazdag programból, amelyet a rendezőség állapított meg, különösen kiemelkednek a székesegyházban tartandó orgona-hangverseny s a kerti ünnepség a püspök palotájának remek kertjeiben.

Ebben a dologban volt tegnap értekezlet Pallay Lajosné urasszony lakásán, aki ezt az ügyet is azzal a lelkesedéssel vette a kezébe, amivel a jótékony nagyváradi munkáját oly eredményessé tette. A rendezésbe bevonták a Kath. nővédő-egyletet, a Biharmegyei és nagyváradi nőegyletet, a Református Nőegyletet, a Protestáns Nőegyletet, az Izr. Nőegyletet, a Gyermekbarátot, a Népkonyhát és a Feministák Egyesületét. Az egyesületek képviselőit, valamint a jótékony mozgalmak munkásai közül megjelentek: Des Esherolles Kruspér Sándorné, Miskolczy Ferenéné, tordai Molnár Géza, Nagy Ödönne, Bócz Gézáné, Agoston Péterné, Buzássy Albertné, Bulovszky Józsefné, Schütz Albertné, Grunwald Henrikné, dr. Fráter Imréné, Szentlélek Kálmáné, Személy Kálmáné, Rezső Mórné, Materny Imréné, Butyka Lajosné, dr. Gyöngyössi Istvánné, Lukács Ödönne, Eleméry Ferenéné, Fehér Dezsőné, Soós Jenőné, Wiener Jenőné, Tatár Zoltánné, Balogh Barnáné; az urak sorában pedig ott voltak Lábán Lajos kir. táblai elnök, dr. Némethy Gyula és Brém Lőrinc kanonokok, Mazurák Gyula püspöki titkár, dr. Fráter Imre, Pallay Lajos, Obrincák István ezredes, dr. Németh István, Kőszeghy József, Réz Mihály, dr. Gyöngyössi István, Scharf Károly karmester, Sas Ede, Resch Mihály, székesegyházi karnagy, Darnyay Imre és a sajtó képviselői.

A kiállítás tervezetét dr. Fráter Imre igazgató főorvos adta elő, aki az egészet már nagy gondalal alaposan előkészítette s kérte a hölgyek és a sajtó támogatását, ami nélkül a siker lehetetlen.

A megnyitó napja

tervezete szerint a kiállítást Lábán Lajos kir. táblai elnök ünnepi beszéde nyitja meg

s ezután a papnövevény énekkara a Szózatot énekl.

A püspöki palotában művészi délután lesz, amelyen dr. Némethy Gyula kanonok tart előadást a képzőművészeiről; Bihari Ákost költemények előadására kérik föl; Kövér Illi urhölgyet, a kitűnő énekesnőt pedig néhány énekszám előadására. Második nap

toronyzene

fogja a közönséget gyönyörködtetni, amelynek műsorát Scharf Károly karmester állítja össze magyar egyházi zenedarabokból. A harmadik nap programja kiváltképpen érdekes. A rendezőség Nagyváradra hívja Antalffy Zsírós Dezső orgonaművészt, aki

orgona hangverseny

ad a székesegyházban. A műsor egybeállítását Resch Mihály karmester avatott kezébe tették le. Végül a negyedik nap, amelyen a kiállítás bezárul

kerti ünnepség

hívja a közönséget a palota pompás ültetvényei közé. Ott ugyancsak változatos szórakozásban lesz része a vendégeknek: tarka sátrakban frissítőket árulnak, de fahér kabaré is lesz, amelyen műkedvelők adják elő Gábor Andor több kedves tréfáját s több kedves kabarédalt.

Az értekezlet nagy lelkesedéssel fogadta el ezt a változatos tervezetet s megállapította, hogy a belépés díja első nap, a vernissage-ra 2 korona, a többi napokon 1 korona lesz. A püspöki palota belső terméibe külön belépti díj mellett lehet belépni. A templomi orgona hangversenyre 3, 2 és 1 koronáért árulják az ülőhelyeket.

Emléktárgyakat is fognak árusítani: szalagcsokrokat a püspök arcképével és művészi rajzu képes levelezőlapokat. Még sorolás is lesz a kiállításon: mind a négy nap egy-egy szép festményt fognak kisorsolni.

Dr. Fráter Imre indítványára pedig küldöttségileg keresik föl a püspököt, megköszönve nagylelkű engedelmét és kérve, hogy a Vörös Kereszt köszönetét családja művésztárgyjainak is tolmácsolja. De meleg köszönetét fejezte ki az értekezlet dr. Lábán Lajos indítványára Pallay Lajosnak és dr. Fráter Imrénnek, akik a kiállítás rendezésével ismét nagy szolgálatot tesznek a Vörös Keresztnek.

Nagyvárad kérése a honvédelmi miniszternél.

Nagyvárad várososa tudvalevőleg akként szándékozik az itteni fa- és fémipari szakiskola részére szükséges megfelelő helyiséget biztosítani, hogy felajánlja a kormánynak a Rákóczi-úti Markovits-házát a régi járványkórház épületeit és területét s addig is, míg a Markovits-báz helyébe felépítheti az iparpalotát, azt az igazi szakiskola céljaira megfelelően átalakíttatja. A tervet a kereskedelmi miniszter nem csak helyesli, hanem az általános költségéből is átvállal 45000 korona kiadást. A kérdés eldöntése azonban a honvédelmi minisztertől függ, mivel a Markovits ház, ahol most a honvéd kiegészítő pa-

rancsnokság van elhelyezve, a honvéd kincstár tulajdona. A honvédelmi miniszternek a napokban nyújtották át Rimler Károly polgármester és Lukács Ödön főjegyző a város kérelmét, az ingatlanok elcserelése iránt.

Az elősertések árának maximálása.

A városok kongresszusa a miniszternél.

Az egész országban tapasztalható a sertészsír nagy megfogyatkozása, s ennek nyomán a zsíráruk emelkedése.

És ez nemcsak a vidéken, de a fővárosban is mindjobban érezhető, s felmerült az a nagyon alaposnak látszó gyanú, hogy nem természetes ez a zsírhiány és a sertészsír rendkívül emelkedése, hanem mint annyi más téren, itt is a spekuláció játssza a főszerepet. Eltűntették a zsírkészleteket.

A kérdés foglalkoztatta a városok kongresszusának elnöki tanácsát is.

A városok kongresszusának tanácskozása hétfőn volt a fővárosban, Bárczy István budapesti polgármester elnökléte alatt, amelyen Nagyvárad város részéről Lukács Ödön főjegyző vett részt a tanácskozásban.

Az ülésen felmerült, hogy általánosan tapasztalják a sertészsír árának abnormis emelkedését. Az a vélemény alakult ki, hogy a sertészsírt a spekuláció eltűntette. Így a városok és a sertészsírpárosok csak a legnagyobb nehézségekkel és méregdrágán jutnak sertészsírhoz.

Abban állapodott meg az értekezlet, hogy sürgősen kéri a kormánytól a rendkívüli szükséges intézkedések élethelyettesítését s a földművelési minisztertől kéri az elősertések árának maximálását.

Tapasztalják továbbá, hogy a rendelkezésre álló zsírkészlet fogytán van. Kéri a minisztert, hogy a közönség sertészsír és zsírszükségletének biztosítására, a miniszter támogassa a városoknak sertészsírhizlalási akcióját s a sertészsírhizláshoz szükséges tengerit rendelkezésre bocsássa.

Az értekezlet után az elnök vezetésével azonnal felkeresték Sándor János belügyminisztert, aki a legkészségesebben ki- eszközölte a földművelési miniszternél, hogy fogadja az értekezlet tagjait.

A földművelési miniszternél a szakelőadók megtették a kérelemre észrevételeiket, amelyet azzal adtak át a kongresszus tagjainak, hogy azokat tanulmányozzák s másnap adjanak választ.

Az értekezlet tagjai kedden a miniszteriumban megjelentek s kijelentették, hogy megmaradnak eredeti kérésük mellett.

Most a miniszter határoz a kérelem felett.

A városok kongresszusának másik érdekes pontja volt Miskolc város polgármesterének a városok élelmiszeri központjának létesítésére vonatkozó előterjesztése. A központot egy millió korona alaptőkével létesítik. Az élelmiszeri központ egész szervezete részletesen ki van dolgozva az előterjesztésben.

A tervezetet kinyomatják s a kongresszus tagjai között szétosztják tanulmányozás céljából, hogy a jövő ülésen tárgyalás alá vegyék.

Kárpáti Miklós bünperere.

— Csalás szövetekkel. —

Legendák keringenek kereskedő körökben Kárpáti Miklós Zöldfa-utcai rövidárúkereskedőről, pénzszerzési trükkjeiről, különböző amerikai izü blöffjeiről fantasztikus történeteket mesélnek a Kossuth utcai hátsó irodák nappal is villanynyal világított rekeszeiben, a Szent László tér nagykereskedéseiben s a déli sörözésnél a Kapucinus-utcai korezmában. Vagyonának alapjai a pakolási módszerek, a pult titkai, a végvásonok esetei szerepelnek e történetekben, fogások és élelmességi dolgok, amelyek tulmennek a képzeleten, élénk derűltségre hangolják a kereskedő negyed törzscégét, de főképp az a méter, amelyről már annyiszor volt szó a lapokban és a törvényszéki tárgyalásokon, de a mely egyelőre érintetlen renoméval került ki a sok vizsgálatból. A Méter megtartotta hírét nevét, az a méter, a melyet így szállítottatott a tett helyre Kárpáti Miklós:

— János, hozza be a Ksolovic métert.

Kárpáti mester — aki üzletében francia konyakot iszik és februárban is szállót eszmegézik, (mert meghalnék, ha ezt nem tenném" mondja különös negélyezéssel Kárpáti), a Teitelbaum esetben állott tegnap a nagyváradai büntetőtörvényszék előtt, hogy megvédje magát a csalás vádjá ellen s eloszlassa azt a gyanút, amely üzlete fölé viharos felhőként csoportosult.

Teitelbaum Jakab gyomai kereskedő a múlt év őszén panaszt tett a nagyváradai rendőrségen, hogy 6 5 vég szövetet, u. n. cibelit vett Kárpáti Miklós üzletében, anélkül, hogy a vett árut a vásárláskor felmérték volna. Csak otthon Gyomán vette észre, hogy a szövetből körülbelül 50 méter hiányzik. A rendőrség utasítására Teitelbaum még egyszer elment a Kárpáti féle üzletbe a szövetből vásárolni, azonban ezuttal detektívek kíséretében, akik az üzlet előtt várakoztak. Teitelbaum ismét vett 4 vég szövetet szintén lemérés nélkül. A detektívek aztán visszatértek a szövetet az üzletbe, ahol lemérték az árut s úgy találták, hogy minden végben 10 méterrel kevesebb van, mint ahogy a szöveten levő cédula mutatja. Valamint azt is konstataáltak, hogy a gyári jelzésen a méter szám mindegyikénél tízzel ki van javítva. Természetesen Kárpáti azonnal visszafizette a szövet árát a rendőrség pedig a kijavított szelvényeket legfoglalta. Másnap a rendőrség házkutatást tartott, azonban ilyen szelvényekkel ellátott szövetet már nem találtak.

A törvényszék tegnapi tárgyalásán Ember Géza törvényszéki bíró elnökölt. Szavazó bírák: Sztachó Károly és Persz Ferenc. A vádat Miskovszky Jerő kir. ügyész képviselte.

Kárpáti Miklós

elcadjék, hogy Teitelbaum a múlt év október havában megjelent üzletében és cibelit kért. Összesen 5 véget vásárolt, melyben 129 méter volt. A szövetet lemérték és Teitelbaum kifizette. Egy hét múlva újból megjelent Teitelbaum, dicsérte a múltkori árut és még 4 véget kért. A szövetet most nem mérték le, mert Teitelbaum állítólag nagyon sietett, mert lekésik a vonatról. Jegyzőseket adott neki a fizetett összegről és a csomagot utána küldette a tanulóval.

Néhány perc múlva Teitelbaum Dienes és Méhes detektívvél tért vissza és a vásárolt áru felmérését kérték. Megállapították, hogy minden végből 10 méter hiányzik. Ő a különbözetet visszaakarta adni, de Teitelbaumnak az egész összeg kellett. Minthogy erre a detektívek is felszólították, az áru ellenében visszaadta a pénzt. Ő a méterszám kijavításáról nem tud, minthogy ilyen cédula az 6 szöveten nem is szokott lenni.

Elnök: Ki írhatta akkor rá a szövetre, hogy 140 méter?

Kárpáti: Teitelbaum sürgőldött bent a raktárban, csakis 6 tehette fel az árukra a hamis jelzést.

Kárpáti felmutatja üzleti könyveit, amelyekből azt bizonyítja, hogy 6 tényleg 129 métert jegyzett be, amennyit Teitelbaum mondott és nem 179 méter.

Teitelbaum Jakabot

a sértettet hallgatták ki aztán tanuként. Gyomán sörlerakodója van, mellesleg szövetek vizonteladásával foglalkozik. Arra már nem emlékszik, hogy mennyi szövetet vett és mennyit fizetett, azt biztosan tudja, hogy 50 méterrel kevesebbet kapott. Határozottan ál-

litja, hogy az árut első esetben sem mérte fel Kárpáti. Mikor észrevette a csalást, visszautazott Nagyváradra a kijavított cédulával. És természetesen nem lévén elég bizonyíték, azt tanácsolták, hogy menjen el újból Kárpátihoz szövetet vásárolni. A szükséges pénzt a rendőrségen adták neki. Ő elment két detektív kíséretében. Vett 4 vég cibelit, amely a cédulák szerint 140 méter tartalmazott. Visszatérve a detektívekkel, megállapították, hogy a 4 végben csak 129 méter van. Kárpáti egyezkedni próbált, de 6 nem egyezkedett, csak a pénzt kérte, hiszen ő neki nem volt vásárlási szándéka. A felmérésnél Kárpáti megjegyezte: „Látja, ez az asztal fehér, ha én akarom, fekete!”

Az nem igaz, hogy az árura 6 akasztotta rá a hamisított cédulákat, hiszen erre alkalma sem lett volna. Mikor a Kárpáti lakásáról a detektívekkel lejöttek, a raktár helyiségben már nem látta az azelőtt még ott levő szöveteket. Ezeket akkorára már eltakarították onnan.

Kihallgatták még Salamon László budapesti nagykereskedőt, akitől Kárpáti a szövetet vásárolta.

Az ügyész indítványozta a tárgyalás elhalasztását, Teitelbaum feleségének és leányának kihallgatása végett, arranzve, hogy Teitelbaum csakugyan kevesebb szövetet talált a kibontáskor, mint amennyit vásárolt.

A bíróság a tárgyalás folytatását e hó 28 ikára halasztotta.

A 19-50 évesek bevonulása.

Budapest, április 19. (Saját tud.) A Budapesti Hirlap illetékes helyről értesül, hogy az 1866—1897. évben született népfelkelésre kötelezettek, akik az újabb bemutató szemlén alkalmasnak találtak, előreláthatólag csak az aratás után vonulnak be. A második osztályba tartozó egyének az eddigi követett eljárással egyenlően az ország belsejében és a hadtáp körletében fogják alkalmazni, ahol a fiatalokat és a harc-vonal szolgálatra képeseket fogják felváltani.

A király 10 milliós hadikölcsöne.

Budapest, április 19. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A király Őfelsége elrendelte, hogy magán és családi törzsvagyonából a negyedik magyar hadikölcsönre 10 millió koronát jegyezzenek.

Amerika jegyzéke.

Budapest, április 19. (Saját tud.) Bécsből jelentik: **Amerika jegyzékének tartalmi ismertetéséről szóló minden értesülés kombináció. A jegyzéket Berlinben fogják közzétenni. A bécsi illetékes körök élénk érdeklődéssel várják megjelenését.**

Hötzenndorfi Conrad nyilatkozata.

Budapest, április 19. (Saját tudósítónktól.) A Lokalanzeiger haditudósítója meglátogatta a főhadiszálláson Hötzenndorfi Conrad vezérkari főnököt. A haditudósító a beszélgetés során megemlítette, hogy a szövetségesek minden népe milyen szeretettel tekint a vezérkari főnökre. Conrad azt válaszolta, hogy nem szereti a személyét egy elötérbe tolni, mikor annyian vannak tábornok és más tiszték, akik szintén megérdemlik a nép szeretetét. Es a hálát nem-e jobban megérdemlik azok, akik a hazát életükkel szolgálják. Majd a verduni helyzetre kerülve a beszélgetés, a haditudósító azt kérdezte, hogy Verdun eleste meghozza-e majd a békét. A válasz az

volt: minden siker közelebb hoz bennünket a békéhez. Nekünk kell megölni az ellenséget, ha azt nem akarjuk, hogy 6 öljön meg bennünket.

A király az osztrák hadikölcsönért.

Budapest, április 19. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A király az osztrák hadikölcsönre is 10 millió koronát jegyzett.

A trónörökös kitüntetései.

Budapest, április 19. (Saját tudósítónktól.) A király megengedte, hogy Ferenc Károly trónörökös elfogadja és viselje a heszeni nagyherceg által neki adományozott vitézsi érdmet és az oldenburgi nagyherceg által adományozott Frigyes Agost-rend I. és II. osztályát.

A negyedik magyar hadikölcsön.

A hosszan elhúzódó háboru nagy pénzügyi követelményeket támasztván az államkincstárral szemben, a hadiszükségletek zavartalan ellátása céljából új hadikölcsön kibocsátása vált szükségessé. A hadviselés költségeinek fedezésére a pénzügyminiszter ezuttal — úgy mint az előző hadikölcsönöknél, azonban a zárolás mellőzésével — 6%-kal kamatozó járadékkölcsön-kötvényeket és ezzel egyidejűleg 5 1/2%-kal kamatozó állami pénztárjegyeket bocsát nyilvános aláírásra.

Az aláírás tartama és az aláírási helyek.

Az aláírás időtartama 1916. április 19-től május 23-ig bezárólag terjed. Aláírási helyekül fognak szerepelni az összes állami pénztárak és adóhivatalok, a postatakarékpénztár és közvetítő helyei s az összes számottevő hazai pénzügyintézetek.

A címletek nagysága.

A bemutatásra szóló 6% os járadékkölcsönkötvények 50, 100, 1000, 5000 és 10,000 koronás. a bemutatásra szóló 5 1/2% os állami pénztárjegyek pedig 2000, 5000, 10,000 és 50,000 koronás címletekben fognak kiállítani. Tehát a negyedik hadikölcsönnél is a 6% os járadékkölcsönre jegyezhető legkisebb összeg 50 koronában van megállapítva, hogy így a kölcsön jegyzése a legszélesebb néprétegek részére is lehetővé tétessék.

Az aláírási ár.

A kibocsátásra kerülő címletek aláírási ára a szerint, a mint az aláírt összeg ellenértékének befizetése a kétrészre osztott aláírási időtartam első vagy második felében történik, avagy az alább ismeretendő kedvezményes (részletekben történő) fizetési módozat vétetik igénybe, az időközi kamatokra való tekintettel különböző összegekben a következőkép van megállapítva:

I. a kibocsátásra kerülő és 6% kal kamatozó járadékkölcsönkötvény aláírási ára minden 100 korona névértékért:

1. ha az aláíráskor az aláírt összeg egész ellenértéke befizettetik:
  - a) az 1916. évi április 19-től május 5-ig bezárólag történő aláírás esetén: 97 K 20 fillérben;
  - b) az 1916. évi május 5-dikét követő időben 1916. évi május 23-ig bezárólag történő aláírás esetén: 97 K 50 fillérben;
2. ha pedig a kedvezményes (részletekben történő) fizetési módozat vétetik igénybe, az aláírási határidő egész tartamára szólólag 98 koronában:

II. Az 5 1/2% kal kamatozó állami pénztárjegy aláírási ára minden 100 korona névértékért:

1. ha az aláíráskor az aláírt összeg egész ellenértéke befizettetik:
  - a) az 1916. évi április 19-től május 5-ig bezárólag történő aláírás esetén 91 K 90 f ben;
  - b) az 1916. évi május 5-ikét követő időben 1916. évi május 23-ig bezárólag történő aláírás esetén 92 K 20 f ben;
2. ha pedig kedvezményes (részletekben történő) fizetési módozat vétetik igénybe, az aláírási határidő egész tartamára szólólag 92 K 65 f ben. A fenti árokon felül az aláíróval szemben sem folyókamát, sem jutalék felszámításának helye nincs.

Kamat (szelvény)-esedékesség.

A negyedik hadikölcsön 6%-os járadékkötvényei 1916. május 1-től kezdődőleg és minden év május 1-én és november 1-én lejáró félévi utólagos részletekben évi 6%-kal, az 5 1/2%-os állami pénztárjegyek pedig 1916. június 1-től kezdődőleg évi 5 1/2% kal minden év június 1-én és december 1-én lejáró félévi utólagos részletekben kamatoznak, tehát a 6% os járadékkölcsönnél az első szelvény 1916. november 1-én, az 5 1/2%-os állami pénztárjegykölcsönnél pedig 1916. december 1-én esedékes.

Befizetési hely.

Ugy a járadék-, mint az állami pénztárjegykölcsönre az aláírt összegek ellenértékre az aláírási helynél fizetendő be.

Részletfizetési kedvezmény.

Az esetben, ha a 6% os járadékkölcsönre aláírt összeg 100 K-t meg nem halad, az aláírás alkalmával az aláírt összeg egész ellenértéke befizetendő. A 6%-os járadékkölcsönre történő és 100 K-t meghaladó, valamint általában az 5 1/2%-os állami pénztárjegykölcsönre eszközölt aláírásoknál azonban a befizetés részletekben is teljesíthető. Ez esetben az aláírás alkalmával az aláírt összeg 10% a biztosítékképen leteendő; és pedig a kir. állampénz-

tárnál és adóhivataloknál, a m. kir. postatakarékpénztár közvetítőhivatalainál, továbbá az 1898: XXIII. t. cz. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezetnél készpénzben, a többi aláírási helynél pedig vagy készpénzben, vagy olyan értékpapírokban, a melyeket az aláírási hely elfogadhatónak tart. A részletek pedig a következőkép fizetendők:

a jegyzett összeg ellenértékének	25%	a legkésőbb 1916 június	9-ig
a " " " "	25%	" " " "	17-ig
a " " " "	25%	" " " "	28-ig
a " " " "	25%	" " " "	július 8-ig

Az utolsó befizetés alkalmával az aláírási hely a letett biztosítékot elszámolja, illetőleg visszaadja.

A befizetési elismervények kiállítása és a végleges címletek kiadása.

A befizetés alkalmával az aláíró fél az aláírási helytől pénztári elismervényt kap, a mely a fél kívánatára 1916 június 15-től kezdve a m. kir. pénzügyminiszterium részéről kiállított ideiglenes elismervényre fog kicseréltetni, a mennyiben eddig az időpontig a végleges címletek kiadhatók nem lesznek. A végleges címletek kiadására nézve, illetve a fél kívánatára kiadott ideiglenes elismervényeknek a végleges kötvényekre való kicserélésére nézve idejekorán fog a felhívás közzététetni.

Az 5 1/2%-os állami pénztárjegykölcsön visszafizetése.

Az 5 és fél százalékos állami pénztárjegyekben megjelölt tőkekövetelést a m. kir. államkincstár a beváltónelyeknél a bemutatónak, az állami pénztárjegy bevonása ellenében, minden levonás nélkül, adó- és illetékmentesen 1926. június 1-én visszafizeti.

Adó- és illetékmentesség. A kibocsátásra kerülő címletek után járó kamatnak épügy mint a kölcsönvisszafizetés alkalmával a járadékkötvényeknek, illetve állami pénztárjegyeknek tőkeértéke minden fennálló és a jövőben behozandó magyarországi adó, bélyeg és illeték levonása nélkül fizetettnek ki.

A címletek pupillaritása. Az aláírásra bocsájtott járadékkötvények és állami pénztárjegyek — ugyanugy, mint az eddigelő kibocsájtott hadikölcsönkötvények — a gyámoltak és gondnokoltak pénzeinek elhelyezésére alkalmasak.

Betétek felhasználása a jegyzés céljára.

A betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknek 1914. évi augusztus hó 1. előtt betéti könyvre elhelyezett, egyébként a moratórium-feloldórendeletben foglalt korlátozások alá eső betétek a kibocsátásra kerülő kölcsönökre történő befizetések céljaira — önérthetőleg a kikötött felmondási idők épségben tartása mellett — teljes összegükben igénybevehetők.

Kölcsönnyújtás kedvezményes kamatláb mellett.

A kibocsátandó járadékkötvényekre és állami pénztárjegyekre az Osztrák-magyar bank és a m. kir. Hadikölcsön-pénztár e járadékkötvényeknek, illetve pénztárjegyeknek kezizálogul való lekötése mellett, a névérték 75%-áig, a mindenkor hivatalos váltóleszámitolási kamatlábon, tehát jelenleg 5%-os kamattal nyújtanak kölcsönt. Ezek a kedvezmények 1917. évi december 31-ig maradnak érvényben.

A címletek megőrzése.

Az aláírók kívánságára a járadékkölcsön kötvényeit, valamint a pénztárjegyeket a szelvények beváltásával megbízott hivatalos beváltóhelyek és az Osztrák-magyar Bank budapesti főintézete 1917. december 31-ig költségmentesen fogja megőrizni és kezelni.

A negyedik hadikölcsön imént ismertett előnyös feltételei biztos és gyümölcsöző tőkeelhelyezésre nyújtanak rendkívül kedvező alkalmat. A gazdasági életnek a háboru következtében előállott korlátozottsága és csekély tőkefelvételképessége folytán a pénzpiacon elhelyezést kereső pénzösség uralkodik. Győzelmes haditényeink szakadatlan sorozata a háborút a végző kifejlés, a befejezés felé viszi. Ebhez járul, hogy az előző hadikölcsönök során a nemzet legszélesebb rétegeiben mély gyökeret vert és valósággal nemzeti köztudattá emelkedett annak felismerése, hogy a létünkért vívott nagy küzdelem diadalmas folytatása és befejezéséhez szükséges hadikölcsönök jegyzésében való részvétel az aláírók anyagi javát és a legfontosabb közérdeket egyaránt nagy mértékben szolgálja. Mindez kétségtelenné teszi, hogy a negyedik hadikölcsön jegyzésének eredményében előreláthatólag épp oly imponánsan fog megnyilvánulni az ország lelkes önbizalma és nagy teherbírással ismételtén fanyes bizonyosságot tevő közgazdasági ereje, mint az előző hadikölcsönöknél.

Tavaszi vetés a gyermeki lelkekbe.

„Ugy tele van a lelkem fájdalommal mondotta a napokban egy a Kárpát harcok idején özvegygé lett édesanya — olyan könnyös nekem minden a világon, hogy még a gyermekeimmel sem bírok foglalkozni. Magukra vannak az Istenadták, ne is eszálkosszék, hogy pajkosabbak, hanyagabbak, mint azelőtt.“

„Minden percemet elfoglalja az életgond, — mondja a másik édesanya, — férjem helyett vezetem az üzletet, tele van mind a két kezem munkával, tíz helyett kell dolgoznom, mert nem kapok munkaerőt, bizony nincs időm felügyelni a gyermekekre, öntök, hogy megölünk valahogy.“

És szól a harmadik anya: „Csak nem tilhetek mindig odahaza a gyermekeimmel? Olyan üres nekem ez a ház, mióta férjem itt hagyott, olyan idegessé tesz minden, nekem szórakoznom kell; aztán akad egy asszonynak háborus időben más időöltése is, mint gyermekeket mosdatni, fésülni.“

Ugy rémlik, mintha a három anya nyilatkozatában megnyilatkoznának mai viszonyaink is. A férfi távol haretárekén, az elárvult tűzhelyek kialvó fájában, tehetetlen keseregés, anyagiakért folyó fejvesztett kapcsolódás, vagy tobzó mulatság színhelyei és ebben a felfordult világban a gyermekek a vesztesek.

Mert a felnőtt ember a kiállott vész után újból visszanyerheti életkedvét, munkaerőjét, erkölcsi egyensúlyát, de a fejlődő gyermeklételekben és testszervezetben örökre nyomot hagy két évnek kínos vergődése. A felnőtt ember életében kitörülhetik a bekövetkező derült napok a sötét napok benyomásait: de a fejlődés mozzanataiból álló gyermek élet fehér lapjaira két esztendő zivatarra az ember egész jellemére kiható erővel írja rá kusza vonásait.

Ezért legnagyobb vesztesek e világ-háboruban a gyermekek. Hisz apaikat, mestereiket vesztették el, hisz ők a gyengék, a kicsinyek maradtak magukra, lehullott vállukról a szülők vezető keze, hiszen tőlük rabolta el a háboru fellege a tavaszi napsugárt tavaszuk idején; hiszen ha vetetlenül marad tavaszuk talaja, érlelhet e majd nyaruk jó gyümölcsöket?

Igazán megrendítő, hogy azok az ágyuk, melyek hangja ide se hallik, melyek tüze ide se látszik, — milyen pusztítást visznek véghez gyermekeink nevelésében s ezáltal nemzetünk testében. Odatalálnak a család szívébe, földülják a családi fészket, megrendítik a családi erényeket, meg a család angyalát, az édes anyát, kinek rendületlenül kellene őt állani a házi tűzhely mellett legnagyobb veszedelem között is.

Igy aztán pusztulás van odakünn a harcokon és pusztulás itt benn minden téren, de legszomorubb pusztulás ifjúságunk lelkén-testén.

A gazdasági pusztulást valahogy csak kivevük, iszonyu fájdalmakkal átéljük az emberanyag pusztulását is: de mi lesz, ha jövő reményeink, jövő munkásaink, jövő adófizetőink, jövő hőseink is elpusztulnak gyermekeinkben? Édes anyák, ébredjétek, mentsetek meg gyermekeitekben a nemzet jövő nagyságát!

Vagy nézzetek körül: nem hanyatlik-e a mai nagy hivatásra rendelt gyermekvilág? Egyre több panaszt hallunk züllött gyermekekről s az általános panaszba bele dörög a hatóság intelme a szülőkhöz, hogy neveljék, gondozzák gyermekeiket.

Egyre látunk sápadt, csenevész, éhez, kolduló gyermekeket, pedig társadalmi egyenleteink mindent elkövetnek a gyermekek érdekében.

És egyre látunk cifrálkodó, léhűtő, nyelgő gyermekeket, kiket éppen akkor hagyunk magukra, amikor erős fejlődésük idején legnagyobb gondozásra szorulnának.

Igy alakul a jövő társadalom. Pusztuló törzsek új hajtásai. Jaj nekünk, ha ezeket az első tavaszi nedvkeringés idején tul kell nyesegetnünk!

Milyen erősnek kell lenni a nemzedéknek, mely ennyi rázkódtatás után kiveszi majd kezünkől és tovább folytatja a nemzeti munkát! Bizony erős utódokra van szükség, önálló tisztesen kötelességtudó utódokra, akik rövidebb gyermekkorot élhetnek, mint elődeik, kiknek csakhamar le kell vetniök a gyermekcipőt s belépni egy munkás ifjkorba átvéve az élet nagy feladatait nem az apák erős kezéből, hanem a nagyapák reszkető kezéből erdőn-mezőn, műhelyben, hivatalban és háztartásokban.

Hogy telik ez majd a mi elkényeztetett elhanyagolt, vagy vásott gyermekeinkből.

„Egy talpalatnyi föld se maradjon vetetlenül“ ez most a jelszó, hogy ellenségeink kiheztető törekvésein is győzelmet arassunk. És műveljük a talajt vállvetve korra tavasz óta, sietünk, hogy a vetéssel el ne késsünk; de a talajt, melyből jövő nemzeti erőnk fakad: gyermekeink egészségét és lelkét nem sietünk megművelni. Bizony, könnyen kővé válhat a kenyér, könnyé a verejték, ha nem lesz elég ügyes, erős kéz a jövő munkájának átvételére.

És nemcsak a mindennapi kenyér biz-

tosítása jelenti győzelmünket, hanem a nemzet erejének megmentése, gyarapítása gyermekeinkben. Tavaszi vetés az is nagyon, nagyon komoly életkérdés.

Valahogy föl kell rázni, nagy hivatásuk tudatára ébreszteni a magyar asszonyokat; össze kell kapcsolni a meglazult családi fészket az újraébrádt, újjászületett anyai gondnak, mely győz a fájdalom, kétségbeesésen, győz az élet küzdelmen, a könnyelmű mulatságvágyon és újra meggyújtja a családi élet Vesztő tűzét.

Igy képzelet az a távolban küzdő hősi atya, így álmodja a közös sírjában nyugovó és így kívánja ezt a haza azon magyar asszonyoktól, sőt fokozottabban azoktól, kik a családfőt nem nélkülözik.

Ha pedig így lesz, csakhamar megszűnik a pacasz a fényűző, könnyelmű életről, az erkölcsök hanyatlásáról, fiatalok utcai életéről, gyermekek zülléséről. És szól a hir majd az anyai gondosságból, a családi élet melegágyából fakadó erőről, melyen nem vehet győzelmet ellenség hatalma.

Bizony édes anyák, vessetek tavasszal, hogy családokat, hazákat élvezhesse áldást-hosó nyárnak gyümölcseit.

Özv. dr Személy Kálmánné.

Kishivatalnokok uzsorása.

Egy évi évi fogház, 600 korona pénzbüntetés

Élnek Nagyváradon emberek, akik különböző városrészek megszorult lakosainak hitelszükségletét elégítik ki. Ezek nem pénzügyi alapon történnek és éppen nem szolid alapon, kis összegek után kicsinek látszó összegeket kívánnak és fizettetnek. Ezeket százalékra átváltva olyan magas összegek jönnek ki, amelyet a büntetőtörvény uzsorának nevez.

Ilyen kerületi uzsorások vannak minden külső városrészben Nagyváradon, a Ligeten, Velencsén, Váralján, Külvároson és a Réten. Kuncsaftjaik kishivatalnokok, altisztek, vasutasok, szolgák, özvegyek, ezek szorgalmasan fizetnek, amíg bírják. Van olyan, aki a kölcsönt ötször is lefizette már kamatokban s a tőketartozás még mindig fennáll. De van a kölcsönkeresők között olyan kalandos is, aki a lassan gyarapodó uzsorától különböző ürügyek alatt nagyobb összegeket csal ki és nem fizet. Az uzsorás sir és jajgat elvesztett pénzén, aztán még jobban szivja az adókat.

A Réten a Béke utcán dolgozott Fülöp Izsák uzsorában. Régi ismerősünk ő a Giraud-estből. Ő gondoskodott a fiatal rendőrkapitány kölcsöneiről, aminek a vége Giraud Árpád kiszökése lett. Most uzsora miatt csőstől szakadt rá a feljelentés, amelyeket tegnap tárgyalt a nagyváradai büntetőtörvényszék Ember Géza elnöklésével ítélkező büntető tanácsa. (Bírák: Persz Ferenc, Sztachó Károly, jegyző Bán Aladár dr, ügyész Miskovszky Jenő dr, védő Stern László dr.)

Fülöp Izsák kihallgatása alkalmával tagadta, hogy uzsorával foglalkozik. Adott kölcsönt megszorult embereknek, elfogadta, amit ezért adtak, de ő a törvényes százaléknál többet nem számított fel. Ellenben igaz az, hogy adóssai követelők voltak, nem fizettek, rászédtek s így hálálták meg jószágát. Tagadja az uzsora elkövetését.

Baranyi Lehel hivatalnoknak is adott kölcsönt, aki ezt igazolta vallomásával. Váltót is adott róla Fülöpnek, a kamatokat előre levonta és külön váltót kívánt és állított ki a kamatokról.

Széles Gábornak 50 koronát adott kölcsön 4 hétre heti 10-10 korona kamattal mellett.

Strák Mátyás hivatalnok 180 koronát vett fel 2 hétre heti 10-10 korona kamattal mellett, 10 koronát havi 2 korona mellett. Strák beszüntette a fizetést. Fülöp elismeri a kölcsönt, de állítja, hogy csak azt fogadta el, amit az adott.

Balogh Jánosné 48 koronát vett fel heti 10 korona kamattal mellett.

Ginzery Lajos 100 koronát kapott egy hónapra 60 korona kamattal mellett.

Rocska Györgyné 20 koronát kapott 7 hónapra 40 korona kamattal mellett, 60 koronát 3 hónapra 42 korona kamattal mellett. Husz koronára 104 koronát fizetett. Fülöp tagadására így válaszolt:

— Jó fejős tehenei vannak neki, azt mondta Fülöp.

Fizetett ezenkívül 60 koronára 14 koronát havonta, s 20 koronára havonta 6 koronát.

Fülöp tagadja e vádat

— Kérem, úgy jött, mint a bomba, adtam neki pénzt, megint jött, nem lehetett neki ellenállni. Kicsalta volna a szemem is.

Mózes Jenő boltos is vett tőle pénzt, de rendes kamattal mellett.

Sztachó Károly bíró: Mennyi volt az? — 8%.

— Havonta? (Nagy derűtség.)

Beigazolódott, hogy minden elsején megjelent Fülöp Izsák a hivatalokban és felvette a pénzt adóssai fizetéséből. Ismerős alak volt a pénztáraknál.

A tanukat megeskették.

HIREK

Nagycsütörtök.

A nagyhét gyászában ma felhangzik az örvendetes ének: Gloria in excelsis! Az egyház harangzúgással s az öröm hangjait árasztó énekekkel jelzi, hogy az Oltáriszentség titkának ünnepe van ma. Aztán elnémul a harangzúgás egészen nagyszombatig.

A székesegyházban mély értelmű szertartásokat végez gróf Széchenyi Miklós megyés püspök a nagymise folyamán. Az egyház a legnagyobb fényt fejt ki ma, mikor az Oltáriszentséget a mise végén a kápolnába viszik át. Tizenkét felszentelt pap s tizennégy klerikus adja a kíséretet a pontifikáló püspöknek.

A püspök ma szenteli meg először a szent olajat, aztán a szent krizmát, melyet a keresztségben és a bérmálásnál használnak s végül a katachumenek olaját, melyet több szentség kiszolgáltatásánál használnak.

A szentmise végén a püspök megfoztja disztől az oltárt, az oltár asztala csupaszon marad, mialatt a kar Dávid zsoltáraiból éneklí azt, melyben a zsoltáros Jézus szenvedéseit írja le s hogyan fosztották meg ruháitól.

A szertartás lábmosással végződik. Tizenkét aggastyán lábait mossa meg a püspök, megtörli és megcsókolja, emlékeztetve Jézus aláztatosságára, ki apostolai lábait mosta meg az utolsó vaesorán, jelképezve ezzel azt, hogy lelkünket is meg kell tisztitanunk.

A mai napon a hivek nagy sokasága szokott az Ur oltárához járulni, hogy ezzel legméltóbban üljék meg az Oltáriszentség szerzésének ünnepét.

A székesegyházi ének- és zenekar a következő egyházi zenedarabokat adja elő:

Dr Szemethy: Ecce Sacerdos. (Ének- és zenekar.)

Resch: Ez dur miséjéből a Kyrie és Gloria. (Ének és zenekar.)

Rheinberger: G dur miséjéből a Sanctus Benedictus és Agnus Dei. (A capella vegyes kar.) Introitus, Credo és Communio choraliter.

Aldozás alatt:

Kersch: Pater noster és Inter vestibulum. (A capella vegyes kar.)

Mint a múlt évben, úgy az idén is egybeesik a görög szertartásu katolikusok húsvétja a latin szertartásu katolikusokéval s így a görög katolikusok is ma tartják a nagycsütörtököt. A székesegyházban a 9 órai nagymisét Radu Demeter megyéspüspök celebrálja nagy segédlettel. A mise alatt végzi a megyéspüspök az olaj- és krizmaszentelést. A mise után lesz a lábmosás szertartása, amikor a püspök a 12 apostolt képviselő 12 theológus lábait mossa meg. A mise alatt a theológusok énekkara énekel.

* Bagamér az elpusztított falvakért. Bagamér község képviselete a legutóbb tartott ülésén elhatározta, hogy az ellenség által elpusztított falvak felépítéséhez szintén hozzájárul. Erre a célra 1000 koronát szavazott meg a képviselőtestület. Ugyanakkor kimondta a község képviselőtestülete azt is, hogy a felépítendő falvak

javára külön mozgalmat indít s abba a lelkészeket is belevonja. A község háza a végből gyűjtést is indított a község éljárósága.

* Kongregációi élet. Az Urnok Mária kongregációja ma délután 5 órakor, az Urak Mária Kongregációja ma este fél 7 órakor tartja rendes összejövetelét.

* Biharkeresztesen nem mérnek húst Biharkeresztes község lakosságát a napokban kellemetlen meglepetés érte. Hiába küldték a mészárosokhoz, a hentesekhez kúsért, mindenütt zárt ajtókra találtak. A hentesek és mészárosok összebeszélve elhatározták ugyanis, hogy nem vágnak, mert a hatóság által megállapított árakért nem lehet adni húst. Határozatukat végre is hajtották. A lakosság végül is a főszolgabíróhoz folyamodott, hogy segítsen a fogyasztókon. Frankó Endre főszolgabíró a panaszok alapján vizsgálat tárgyává tette, hogy jogos-e a hentesek és mészárosok állásfoglalása. A vizsgálat eredménye a henteseknek és mészárosoknak adott igazat. Beigazolást nyert ugyanis, hogy Biharkeresztesen a hatósági áron élő állapotban sem lehet beszerezni vágható állatot. Erre a főszolgabíró tegnap előterjesztést tett az alispánnak, hogy a következő árak mellett árusíthassák Biharkeresztesen a hús és zsir-árakat. Sertésbús 5 K 60 fill., nyomtatékkal 5 K 20 fill., szalona 6 K 40 fill., háj 6 K 60 fill., Zsir 7 kor.

* Elhunyt gazdat szent. Mély gyász érte a Baróthy és Kelepecz családokat. — Baróthy János, a Des Echerolles Kruspér család régi, érdemes gazdatisztje a Nagyrábé melletti Rétszentmiklós puszta elhunyt. A gyászest az egész környéken mély részvétet keltett. 24 évig volt az Echerolles-család szolgálatában. Temetése ma, csütörtökön délután lesz a rétszentmiklói puszta. Baróthy Pál kir. főgyógyészhelyettes nagybátyját, Kelepecz Dezső városi irodaigazgató pedig sógorát gyászolja az elhunytban. A rokonság kiutazott a temetésre.

* Hetenkint egyszer hús? Gazdakörökből vesszük azt az értesülést, hogy az intéző körök a marhaállomány kiméltése érdekében a hústalan napok kiterjesztését kívánják s illetékes helyen ennek kifejezést adtak. Valószínűnek tartják, hogy az állatok végtátását polgári célokra korlátozzák s hetenkint egyszer adnak húst polgári célokra. E hír hitelességéről nem tudunk biztos értesülést szerezni.

* Kényszeregyezés a Vadász és Grósz ügyben. Patzkó Antal törvényszéki bíró tegnap hozta meg határozatát, amelylyel a Vadász és Grósz kocsi-gyártó cég és hitelezői között kényszeregyezséget létesített. Az egyezés 10 százalékra szól, s ezt a cég köteles 15 nap alatt hitelezőinek fizetni kielégítésül. A nehézségek kényszeregyezésben Bolcas Ágoston dr. törvényszéki jegyző, úgy mint a többi ügyekben is, pontos és fáradságos munkát végzett s kereskedelmi képzettségéről és érzékéről tett tanúságot, amint azt az összes hitelezők képviselői elismerték.

* Marsó csendőrezredes meghalt. Verébelyi Marsó György nyugalmazott csendőrezredes április 16-án hatvanhét éves korában Budapesten meghalt. Temetése tegnap délután négy órakor volt a Kerepesi temetőben. Marsó György sokáig élt Nagyrádon s itt nagyon szerették.

Miskovszky Jenő királyi ügyész így vádolt: Ne gondolja senki, hogy Fülöp Izsák rossz ember. Dehogya. Beesapják, elveszik a pénzét s nem adják meg. Szegény. Az eset pedig az, hogy kisemberek vesznek tőle kölcsön s 6 ad 25—30—150 percentre. Uzsorával foglalkozik ő üzletszerűen. Szerencsétlen kishivatalnokokra vetette rá magát, hogy tönkretegyje őket. Súlyosító körülmény ez s a büntetésnél kéri figyelembevételét.

Stern László védő szerint nem érd mel hitelt az adósok vallomása, hiszen önekk kellene bizonyítani az uzsorát. Az adósok nem fizettek s a tőkével is adósok maradtak.

A törvényszék Fülöp Izsákot többrendű uzsora vétségben vétkesnek mondta ki s ezért öt évi fegyházra s 600 korona pénzbüntetésre ítélte.

Vádlott és védő fellebbezett.

Ezüst koszoru Bihari Ákosnak.

Meleg, szeretetteljes ünnepelés színhelye lesz ma a Szigligeti színház. Nagyrádon közönsége impozáns módon fogja kifejezni elismerését Bihari Ákos, a jeles művész iránt, aki az „Isten országa“ című evangéliumi színjátékban úgy is, mint szerző, úgy is, mint színész legszép sikerei egyikét aratja napról-napra. Talán indiskréciót követünk el némi tekintetben, de mint a közönség szeretetének mára tervezett megnyilvánulását előre jelezni kívánjuk, hogy ma este az „Isten országa“ utolsó előadása alkalmával Bihari Ákosnak ezüst babérszortut fognak átnyújtani.

Méltó honorálása lesz ez Bihari Ákos ideális művészi törekvéseinek és sikereinek, melyekkel annyi tiszta és nemes élvezetet szerez folytonosan Nagyrádon műértő közönségének. Ebből az elismerésből méltán kivesszük részüket az összes szereplők, akik Bihari evangéliumi színjátékát az elért szép sikerre vitték.

Tegnap ismét felt ház gyönyörködött az „Isten országa“ előadásában s a felvonások végén folyton megújuló tapsok fejezték ki a közönség osztatlan tetszését.

A mai — utolsó — előadásra már a tegnapi nap folyamán igen sokan megváltották vagy előjegyeztették jegyeiket. Ma d. e. 10—12 ig és d. u. 3—6-ig a kath. köri és népszövetségi tagok az összes helyekre kedvezményes jegyeket válthatnak a Népszövetségi Hitelszövetkezetben.

A vármegye rendkívüli közgyűlése A honvédelmi miniszter tegnap rendeletileg értesítette Biharvármegye törvényhatóságát, hogy a Ludovikán az idén egy alapítványi hely vár a vármegye által betöltésre. Az alapítványi hely Andaházy Szilágyi Mihály alapítványa. A vármegye ajánlatát már május 20-ikára fel kell terjeszteni a honvédelmi miniszterhez. Tekintve, hogy a vármegye törvényhatósága csakis júniusban tart ülést, ezért az alapítványi hely betöltése felett rendkívüli közgyűlésen fog dönteni. Hogy mikor tartják meg a rendkívüli közgyűlést, az még nincs megállapítva.

* **Egy nyomorban levő szegény iparos** részére Winkler Jozefa úrnő 6 koronát küldött be kiadóhivatalunkba, amely özszeget az illető kiadóhivatalunkba átveheti.

* **Temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt az élte tavaszán, alig 17 éves korában elhunyt Seb Dundyka temetése. A temetésen megjelentek nagyvárad vasúti állomásfőnökség tisztikara, a kolozsvári vasúti üzletvezetőség részéről többen s a mélyen sujtott bánatos család nagyszámu tisztelői és barátai. A temetési szertartást Imrik S. Zoltán tb. kanonok segédlettel végezte. A beszentelés után a virágokkal és szalagokkal borított díszes ércokorosít fellették a négyes fogatú üveg díszkocsira és az impozáns gyászmenet a Szent László templomba vonult, ahol ünnepes gyászszentmisét tartottak az elhunyt lelkiüdvéért. A gyászmise végeztével a gyászmenet a Rulikovszky temetőbe vonult, ahol a családi sírkertben örök nyugalomra helyezték. — A díszes temetést Veiszlovits Adol és Fia első nagyváradai temetkezési vállalata nagy pontossággal és figyelemmel rendezte.

* **Az államsegélyesek figyelme.** Az államsegélyben részesülőkkel közlöm, hogy folyó évi április 16 től május 15 ig esedékes segélyösszegeknek folyósítása folyó hó 25 én kedden, 26 án szerdán, 27 én csütörtökön, 28 án pénteken, 29 én szombaton és május 1 én hétfőn, 2 án kedden a tüzőltő laktanyában levő hivatalos helyiségben fog eszközölni. 25 én kedden délelőtt segélyösszegek végett jelentkezzenek: 1-700 ig, délután, 701 től 1300 ig el látott egyének, szerdán délután 1301 től 2000 ig, délután 2001-2800-ig, csütörtökön délelőtt 2801-3500 ig, délután 3501-4200 ig, pénteken délelőtt 4201-4900 ig, délután 4901-5500 ig, szombaton délelőtt 5501-6100 ig, délután 6101-6800 ig, hétfőn délelőtt 6801-7300 ig, délután 7301-7800 ig, kedden délelőtt 7801 től feljebb. Nagyvárad, 1916 április 19. Juricskay Barna, tanácsos.

* **Légnymásu mosógép** ma már oly tért hódított a háztartásban, hogy azt egy takarékos háziasszony sem nélkülözheti, mert annak munkaképességét csodálják. A ruhát nem nyövi és 45 perc alatt még egy gyermek is több ruhát ki tud mosni vele hőféhrre, mint egy asszony egész nap alatt. — Mint értesülünk a gépet, dacára az anyag ára emelkedésének, még bizonytalan ideig gyári árban, azaz darabonként K 24.- öszszegért kapható Demetrovits Jenő és Tsa. „Király” üditőviz vállalatánál, az „Aerowash” mosógép képviselőjénél. Vizvezeték utca 52/B. Megyei és helyi telefon 1099.

* **A Magyar Általános hitelbank** helybeli fiókja ügyfelei kényelmére áruosztály (cukor, gabonaosztály) részére új 10-03 számú telefont szereltetett fel, mely helyközi beszélgetésekre is használható.

* **Kiadó Szarvas-sor 15. sz. alatt üzlet** helyiség lakással együtt május 1 től. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

A legjobb **molyirtó** szerek u. m. **mirt**, Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Mof, Tarmalit, Camfor, terpatin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B.

* **Gyurjad Gyurka.** Piszkald ki állítok a jobbkaromat. Ott ahol a Dayeszter vize zug. Csukaszürke ember. Híborus mozifelvő. Rendkívül érdekes lemez üdonságok Rákóczi ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél Hangszerek, Gramafonok, gramafonok, harkülönlegességek javítása.

* **Poloskeirtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi ut 7/B.

Husvétli illatszerek, parfüm és manikür-kasetták, kölnivizek nagy választékban a legesinosabb kivitelben kaphatók Farkas István „Apolló” Drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

* **A Nagyvárad Takarékpénztárnál** jegyzett III-ik hadikölcsön kötvények a kiadott pénztári elismervények ellenében az intézet helyiségében átvehető.

Forolin a legjobb és legbiztosabb toilette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

NŐI-, FÉRFI- ÉS KATONAI GUMMI KABÁTOK

20 kor.-tól 100 kor.-ig nagy választékban.

Eladás nagyban és kicsinyben

HAAS LIPÓT
Linoleum
raktárában

Nagyvárad, Rákóczi-ut 5.
TELEFON 4-63.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtökön: Isten országa. (Bárlet-szünet.)

Pénteken: Szünet.

Szombaton: Szünet.

Vasárnap délután: Kis király.

Vasárnap este: Sárga csikó.

Hétfőn délután: Trilby.

Hétfőn este: Mágus Miksa (Bárlet-szünet.)

Kedvezményes jegyek Bihar Ákos darabjának előadásaira.

A Kath. Népszövetség és Katholikus Kör tagjai az Isten országa valamennyi előadására 30 százalékos kedvezményes jegyeket válthatnak a Népszövetségi Hitelszövetkezetben (Szilágyi Dezső utca, Kath. Kör palotája) d. e. 10-12-ig és d. u. 3-6 ig.

A harmadik bárletsorozat. A jövő hét kedden kezdődik az a harmadik új előadásra szóló harmadik bárlet, amelyet csak nemrég hirdetett a színház. — Kedves talákozása a véletleneknek, hogy a harmadik bárlet első napján már az új bárlet (B) bárlet a Mágus Miksa előadását kapják.

Legújabb táviratok.

Az angol kabinetválság kérdése.

Budapest, április 19. (Saját tudósítónktól.) A Daily News arról értesül, hogy a kabinetválságban megegyezés van. Az általános védkötelezettséget elfogadták. Ezt akkor fogják megvalósítani, ha a nemzet érdeke szükségesnek kívánja.

A Berliner Tagblattnak Rotterdamból jelentik: Az angol király kihallgatáson fogadta Asquitot.

A Times és a Daily Chronicle azt írja, hogy kormányválságra van kilátás. Lloyd Georg kijelentette, hogy visszalép, ha a kormány nem foglal állást az általános védkötelezettség ellen.

Románia új politikája.

Frankfurt, április 18. A „Frankfurter Zeitung”-nak jelentik Szófiából: Bukaresti jól értesült forrásból Dnevniknek, hogy Bratianu és Marghiloman között megegyezés történt Románia külügyi politikájára nézve.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

A Katholikus Nővédelmi Hivatal

által (Teleky-utca 13. telefon 5-39 szám)

AJÁNLKOZNAK: Jegyző mellé vidékre és ügyvédi irodába; telefon-, posta- és villanyoshoz; nevelő-, társalkodó-, ápoló- és házvezetőnőnek; főzőnőnek kórház-, vendéglő-, intézet vagy papi házhoz; felsőruha varrásra műhely vagy magánházhoz; fehérnemű himzés és javításra; leányok üzleti kiszolgálásra és cipész műhelybe; házmesternőnek; házhoz járók, mosás-, vasalás-, takarítás- és egyéb napszámra; gyermek mellé, szobalány-, minden- és inasnak; egy asszony havi 3 koronáért fésülést vállal.

KERESNEK: Egy nőt jegyzői irodába; egy német leányt gyermek mellé; üzletbe két tanuló-leányt és varróleányokat; főzőnőt, mindenest, takarítónőt, irodaszolgát és hetest; házmestert, vincelért és cipészsegédet.

Bármilyen csekély adományt is köszönettel elfogad s mindenre nézve felvilágosítást nyújt a nővédelmi hivatal.

Hivatalos órák vasár- és ünnepnap kivételével:

hétfő, szerda, péntek délelőtt 9-12-ig,
kedd, csütörtök, szombat d. u. 3-5-ig.

Lóvásárlás.

Cs. és kir. 2. sz. Lógyűjtőparancsnokság Nagybesenyő-pusztá, u. p. Köröstarján.

Ad E. No. 179—1916.

Nagybesenyőpuszta, 1916 április 16.

A cs. és kir. hadügyminiszterium vonatkozó rendelete folytán közhírré tétetik, hogy a cs. és kir. 2. számú Lógyűjtőparancsnokság nagyobb számú hátaslónak, közönséges és tüzerkocsilónak vásárlásával bizatott meg.

E lóvásárlások 1916. évi április 19-én kezdődnek és április 25-én fejeztek be.

Csak oly lovak vásárolhatók meg, amelyek az 1916. évben beosztályozva nem lettek és így nyilvántartólapot ez évben még nem nyertek.

A vásárló bizottság április 19-én reggel Biharkeresztesen, 19-én délután Berettyóújfalun, 20-án délelőtt Nagyszalontán, 21-én délelőtt Élesden, mindenütt a község háza előtt, április 22-én délelőtt Nagyváradon a lóvásártéren, április 23., 24. és 25-én pedig a Nagyvárad melletti Nagybesenyő-pusztán működik.

Aki a tulajdonában levő háttas, közönséges kocsiló, avagy tüzerkocsilónak megfelelő, de nyilvántartólapal el nem látott vagy az eladás napjáig el nem látandó lovát önként eladni óhajja, fenti időpontokban az ugyancsak fentebb megjelölt helyekre vezesse elő. A lovak vételére a helyszínén készpénzben fog kifizettetni.

Cs. és kir. Lógyűjtőparancsnokság.

Megjegyzés. Azon lovak, melyek a most folyamatban levő lóosztályozás alá kerülnek, az osztályozási napon fenti helyekre elő nem vezetendők, hanem a rendes lóosztályozásra előállítandók. A rendes lóosztályozásról a lónak tehát csak az esetben szabad elmaradnia, ha a ló a lóosztályozás előtt vétetik fentiek szerint meg.

A MŰJÉG

naponkénti rendszeres szállítást megkezdtek, megrendeléseket köszönettel veszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad Sörgyár R. T.
Telefon 439.

M. Kir. Marhasó nagyáruda,
Sónagyraktár.

Spitzer Sámuel és Fia
Nagyvárad.

Ajánl:

Legjobb minőségű gépolajokat, henger és motorolajokat, mileniumi égőolajat (Pyrolin), merevgépszirt (tavotte). Elsőrendű kocsi-kenőcsöket, eredeti németországi, importált, répamagvakat, állami-lag ólomzárolt, legelső rendű luczernamagot és minden más gazdasági cikkeket.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban, Teleky-u. 2.

Eladó széna.

Várostól 10 percnnyire.
Cim a kiadóban.

Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke: egy millió K.
Tartalékalap: 122,000 K.

Elfogad moratóriummentes betéteket felmondás nélkül s azokat a betét napjától kezdve igen előnyösen kamatoztatja.

Leszámitol váltókat. Jelzálog kölcsönöket folyósít.

Kiadó legelő.

Dusafalva határában 303 hold legelő azonnal kiadó.
_rtekezhetni a Polgári takarékpénztárnál, Nagyváradon.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a WOLFRAM LÁMPÁK

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, ivlámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Fűszerelő telefonja
55.

Fűszerelő telefonja
55.